KOMISJONI OTSUS,

9. märts 2004,

mis käsitleb Austria rakendatud abikava maagaasi ning elektri energiamaksude tagastamiseks aastatel 2002 ja 2003

(teatavaks tehtud numbri K(2004) 325 all)

(Ainult saksakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2005/565/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles palunud asjast huvitatud isikutel esitada oma märkmed eespool nimetatud sätete [1] kohaselt ning võttes neid märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

(1) 8. oktoobril 2002 avaldati Austria Vabariigi Teatajas (*Bundesgesetzblatt)* seadus nr 158/2002, mille artikliga 6 muudetakse 1996. aasta seadust energiamaksude tagastamise kohta.

(2) 30. aprilli 2003. aasta kirjaga informeeris komisjon Austriat oma otsusest algatada menetlus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kohaselt seoses nimetatud seaduses käsitletud abiga.

(3) 20. augustil 2003 avaldati Austria Vabariigi Teatajas seadus nr 71/2003, mille artikli 54 punktiga 6 pikendatakse seadusega 158/2002 muudetud 1996. aasta energiamaksude tagastamise seaduse kehtivusaega 31. detsembrini 2003.

(4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas*. [2] Komisjon kutsus kõiki asjast huvitatud isikuid üles avaldama arvamust kõnealuse abi suhtes.

(5) Austria esitas oma märkused menetluse algatamise kohta 4. juuli 2003. aasta kirjas, mille komisjon samal päeval registreeris (A/34759).

(6) 12. augustil 2003 saabusid komisjoni Austria Tööstusliidu märkused, 18. augustil 2003 *Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H* märkused ning 14. augustil 2003 *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* märkused. Austria *Bundesarbeitskammer* võttis oma märkused tagasi 21. novembri 2003. aasta kirjaga.

(7) Kõik märkused esitati tähtaegselt. [3] Komisjon saatis märkused edasi Austriale, kes nende kohta arvamust ei avaldanud.

(8) 5. detsembri 2003. aasta kirjaga, mille komisjon registreeris 8. detsembril 2003 (A/38575), esitas Austria lisateavet energiamaksude tagastamise rakendamise kohta aastatel 2002 ja 2003.

II. ABI ÜKSIKASJALIK KIRJELDUS

(9) 1. juunil 1996. aastal vastu võetud elektri- ning maagaasimaksude seaduste kohaselt tasutakse elektri- või maagaasimaksu elektrienergia- või maagaasitarnete eest, v.a juhul kui tarne saajaks on elektri- ning maagaasiettevõte või muu edasimüüja, elektri ning maagaasi tarbimise eest elektri- ning maagaasiettevõtetes, ning ise toodetud või maksualale toodud elektrienergia või maagaasi tarbimise eest.

[1] ELT C 164, 15.7.2003, lk 2.
[2] Vt joonealust märkust 1.
[3] Kooskõlas nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrusega (EMÜ, Euratom) nr 1182/71 millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad, (EÜT L 124, 8.6.1971, lk 1), eriti selle artikliga 3, lõppes tähtaeg märkuste esitamiseks 18. augustil 2003.

(10) Maksukohustuslane on reeglina elektrienergia või maagaasi tarnija. Tarnija kannab energiamaksu edasi tarbijale, kes tasub selle maksukohustuslasele. Tarniv ettevõte peab iga tarne eest tasutava energiamaksude summa tarbijale esitama vähemalt kord aastas.

(11) Elektrienergiamaksu määr kontrollitaval ajavahemikul oli 0,015 EUR/kWh. Maagaasimaksu määr oli 0,0436 EUR/m^3.

(12) Pärast Euroopa Ühenduste Kohtu eelotsust kohtuasjas C-143/99, (edaspidi "Adria-Wien'i otsus"), ([4]) muutis Austria 1996. aastal vastu võetud energiamaksude seadust seadusega nr 158/2002, mille artikli 6. kohaselt on, alates 1. jaanuarist 2002 kõikidel ettevõtetel õigus elektri ja maagaasi eest tasutud energiamaksude osalisele tagastamisele, kui need maksud kokku moodustavad rohkem kui 0,35 % ettevõtte toodangu puhasväärtusest. Toodangu puhasväärtus on määratletud kui 1994. aasta käibemaksuseaduse paragrahvi 1 lõike 1 punktides 1 ja 2 määratletud käibe ja ettevõttel tekkiva sama määratluse kohase käibe vahe. 1994. aasta käibemaksuseaduses defineeritakse käivet kui tarneid ja muid teenuseid, mida ettevõtja siseriiklikult tasu eest teostab. Omatarbimine loetakse käibe hulka, kuid import mitte. Esimest 363 eurot ei hüvitata.

(13) Maksude tagastamist kohaldatakse perioodil 1. jaanuar 2002–31. detsember 2003.

(14) Maksude tagastamise kogusumma on umbes 330 milj. eurot aastas.

(15) Komisjon algatas menetluse, kuna tekkisid kahtlused, kas kõnealused meetmed kujutavad endast riigiabi ning kas arvatav abi on ühisturuga kokkusobiv. Komisjoni arvamuse kohaselt soodustas maksude tagastamise süsteem *de facto* energiamahukaid ettevõtteid ning oli seetõttu selektiivne. Komisjon kahtles, kas arvatav abi on kooskõlas keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega. ([5])

III. **HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED**

Austria Tööstusliidu märkused

(16) Austria Tööstusliidu arvates ei ole meede selektiivne ning ei kujuta endast seega riigiabi. Austria on kohaldanud Adria-Wien'i otsust, mille järgi riiklikud meetmed, mis näevad ette energiamaksude tagastamist elektrienergia ning maagaasi pealt, ei kujuta endast riigiabi, *"kui need kõigile ettevõtetele riigisiseselt säilitatakse, sõltumata nende tegevuse esemest"*. Austria Konstitutsioonikohus on formuleerinud teise esildise põhjendusteksti nii, et Austria võiks energiamaksud tagastada kõigile ettevõtetele. Kohus on seega olnud täiesti teadlik tagastamise reeglite funktsioonist, ning on kindlasti arvestanud võimalike õiguslike tagajärgedega Austrias. Seega on oluline küsimus, "kas soodustuse andmisel esineb vahetegemist."

(17) Austria Tööstusliit on arvamusel, et meede ei ole *de facto* selektiivne. Soodustatud ettevõtete arv võib kõigi majandusharude ning ettevõttesuuruste lõikes olla umbes 2 500–3 000.

(18) Peale selle ei ole meede mitte ainult energiamahukatele ettevõtetele suunatud. Maksude tagastamist tuleks arvestada toodangu puhasväärtuse põhjal. See väärtus sõltub ettevõtte majanduslikust situatsioonist. Kahjum või suured investeeringud vähendavad toodangu puhasväärtust. Sellistel juhtudel oles ka väiksema energiakasutusega ettevõtetel võimalik saada energiamaksete tagastust. Pikemas perspektiivis ei oleks soodustatute ring alati sama.

(19) Austria Tööstusliit ei pea komisjoni poolt pakutud võrdlusi teiste juhtudega sobivateks, sest meede ei olnud seaduse järgi selektiivne, kuid oli seda *de facto*. Kirjeldatud juhtumites on käsitletud abisaajana suurt tööstusettevõtet, kohati koguni ühte konkreetset ettevõtet. Austria meetmed seevastu ei piira soodustatute ringi, ei ettevõtte suuruse, tööstusharu, tegevuse ega investeeringusumma järgi.

(20) Meetme kokkusobivuse kohta ühisturuga nendib Austria Tööstusliit, et miinimummäärast kinnipidamist, nagu on ette nähtud nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiivis 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik ([6]) (järgnevalt "energiamaksustamise direktiiv"), tuleb vaadelda maksude olulise osana.

([4]) 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: Adria-Wien Pipeline GmbH, Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH *v.* Finanzlandesdirektion für Kärtner, EKL, 2001, lk I-8365.
Austria Konstitutsioonikohus esitas kohtule eelotsuse langetamiseks kaks küsimust:
1. Kas riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 92 tähenduses võib käsitleda liikmesriigi seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette maagaasi või elektri eest tasutud energiamaksude osaline tagastamine, kuid seda ainult ettevõtete puhul, kes tõestavad, et nende põhitegevuseks on toodete valmistamine?
2. Jaatava vastuse korral esimesele küsimusele: Kas selliseid seadusandlikke meetmeid võib käsitleda riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 92 tähenduses ka siis, kui neid kohaldatakse kõigi ettevõtete suhtes, olenemata sellest, kas oli tõestatud, et nende põhitegevuseks on toodete valmistamine?

([5]) EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3.
([6]) ELT L 283, 31.10.2003, lk 51.

Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H märkused

(21) *Stahl- und Walzwerk Marienhütte Ges.m.b.H* kirjeldab energiamaksustamise majanduslikku konteksti eriti terasetööstuses, nii et regulaarsete Austria maksumäärade rakendamise tagajärjeks energiamahukatele ettevõtetele oleks viivitamatu tootmise katkestamine Austrias.

(22) Energiamahukate ettevõtete jaoks mõeldud korrektuurimehhanismil pole energiamaksusüsteemi maksustamisefektile mingit negatiivset mõju. Energiakulud ise on piisavaks ajendiks, et võimalikke asendusabinõusid sisse viia ning energiamaksud ei tooks juurde võimalikke lisaefekte. Sellega tuleks arvestada, kui kontrollitakse, kas meede on maksusüsteemi loomuse kaudu õigustatud.

(23) Euroopa Ühenduste Kohus tahtis kohtuasjas C-143/99 esile tõsta erinevust energiamahukate ja teiste ettevõtete vahel. Vastasel juhul ei oleks ta Austria Konstitutsioonikohtu teisele esildisele vastanud, sest see küsimus ei olnud oluline otsuse vastuvõtmiseks Austria kohtu ees läbivaatamisel olevas kohtuasjas.

(24) Isegi kui meedet liigitataks kui riigiabi, peab komisjon asjaomaste ettevõtete õiguspäraste ootustega arvestama. Need ettevõtted said toetuda seadusele, mis Austrias just Adria-Wien'i otsuse rakendamiseks vastu võeti. Ei ole võimalik ühelt ettevõttelt nõuda Euroopa õiguse küsimustega põhjalikumat tegelemist kui heauskne seaduseandja. Peale selle on kohus kui ELi institutsioon õiguspäraseid ootuseid äratanud, kui ta vastas Austria Konstitutsioonikohtu teisele esildisele.

Jungbunzlauer Ges.m.b.H märkused

(25) *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* toob oma seisukohavõtus esile, et energiamaksude tagastamine ei ole abi otseselt riigi poolt makstava raha mõttes. Energiamaksustamise majanduslik koormus ei peaks puutuma energia lõpptarbijasse. Seadusandjal on selle saavutamiseks erinevaid võimalusi. Haldamise lihtsustamiseks tuleks maksusid sisse nõuda energiatarnijatelt. Ettevõtted maksavad maksu koos energiahinnaga energiatarnijatele ning seejärel hüvitaks riik neile ülemaksmise. Selle struktuuri põhjal oleks energiamaksude tagastamise seaduses tegemist tagastamisega. Seadusandja oleks võinud otsustada ka energiamaksud otse lõpptarbijalt sisse nõuda. Sellisel juhul oleks hüvitus ülearune olnud.

(26) Riiklikul seadusandjal on vabad käed maksukoormust piirata. Toodangu puhasväärtuse 0,35 % kriteeriumiga ette nähtud ülempiir on toetuseõiguslike aspektide seas tähtsusetu, kuid kehtestab energiamaksu tööstustootmises 0,35 %-l toodangu puhasväärtusest. See kehtib ka ettenähtud alamkoormusele 363 eurot.

(27) Euroopa Kohus otsustas Adria-Wien'i otsuses Austria meetme üle tervikuna. Kui see poleks olnud eesmärgiks, oleks kohus esmalt küsinud, kas energiamaksude tagastamine on iseenesest selektiivne ning oleks alles siis küsinud, kas teenindusettevõtete väljajätmine energiamaksude tagastamise raames põhjustab selektiivsust. Edasi selgitati otsuse punktis 36, et Austria meetmed, mis olid kohtule täies ulatuses teada, ei kujuta endast riigiabi.

(28) Meede ei ole selektiivne, vaid on üldine majanduslik meede. Seda arvamust jagas ka kohtujurist kohtuasjas C-143/99.

(29) Meede ei riku konkurentsi ega kahjusta kaubandust.

(30) Sarnaseid meetmeid leidub ka teistes liikmesriikides. Peale selle näeb direktiiv ette energiatoodete maksustamist nagu ka maksusoodustusi ning hüvitisi ettevõtete jaoks, et kaitsta investeeringuid ning töökohti.

IV. **AUSTRIA MÄRKUSED**

Austria vaatleb energiamaksude tagastamist kui üldist meedet

(31) 4. juuli 2003. aasta kirjaga, mis saabus komisjoni 4. juulil 2003, tõestas Austria oma arvamust, et energiamaksude tagastamine on üldine meede. Teise esildisega on Austria Konstitutsioonikohus selgitanud oma motiivi: juhul, kui algne meede kujutaks endast riigiabi, võiks Konstitutsioonikohus tühistada piirangud ettevõtetele, mille põhiülesandeks on kaupade tootmine. Austria Konstitutsioonikohus tahtis teada, kas läbi piirangute tühistamise tekib või laieneb õigusvastane riiklik abi. Euroopa Kohus oli sellest teadlik, sest ettekandja Wathelet'i raporti kohaselt lähtub Konstitutsioonikohus sellest, et juhul kui piirang tühistataks, oleks laiendus kõigile ettevõtetele ainult siis lubatav, kui see ei tooks kaasa uusi toetusi, millest tuleks ette teatada. Muul juhul oleks teine esildise küsimus olnud puhtalt teoreetiline, ning Euroopa Kohus oleks pidanud selle tagasi lükkama.

(32) Seega tühistas Austria Konstitutsioonikohus ainult piirangud algsele hüvitisõiguslike ringile ning mitte kogu energiamaksude tagastamise seadust.

(33) Selle taustal ei ole võimalik väita, et Euroopa Kohus ei oleks Austria meetmete kohta olnud informeeritud või oleks olnud valesti informeeritud. Vastupidi, kohus kirjeldas otsuse punktis 7 Austria süsteemi korrektselt ning vastas punktis 36 korrektselt teisele küsimusele, et "*riiklikud meetmed, nagu need, mida käsitletakse lõppmenetluses, ei kujuta endast riigiabi*".

Austria teatab energiamaksude tagastamise muutmisest tagasiulatuvalt

(34) Austria teatas komisjonile 5. oktoobri 2003. aasta kirjaga, et Austria rahandusministeerium teeb parlamendile ettepaneku, muuta energiamaksete tagastamine elektri ning maagaasi pealt mõlemale õigustatute grupile tagasiulatuvalt.

(35) Ettevõtted, kellele energiamaksude tagastamise seadus kuni 31. detsembrini 2001 ei rakendunud, saavad õiguse 100 %sele maksude hüvitamisele, mis ületavad 0,35 % nende toodangu puhasväärtusest aastal 2002. Aastal 2003 maksavad need ettevõtted 20 % rahvuslikult elektri ja maagaasi maksumääralt. See miinimumkoormus arvestab 1. jaanuaril 2004 jõustunud "energiamaksustamise määruse" alam-maksumäära. Määruse järgi on minimaalne maksusumma riikliku maksu suhtes umbes 3,3 % elektri puhul ning 14 % maagaasi puhul.

(36) Ettevõtted, kellele energiamaksude hüvitamise seadus enne 31. detsembrit 2001 rakendatav oli, maksavad aastatel 2002 ja 2003 120 % alam-maksumäära summadest maagaasi ja elektri puhul nagu on näidatud energiamaksustamise direktiivi 1. lisas, tabelis C ("120 %-määrus"). 120 %ne maagaasi ja elektri alammaksumäära summade koormus vastab statistiliselt energiamaksustamise direktiivi järgsele ettevõtete keskmisele maksudekoormusele, kuhu on kaasa arvatud elektri, maagaasi ning kivisöe maksustamine. 120 %-määrus viib praeguse netomaksu määra tõusu ca 10–15 %-lise lisamaksukoormuseni. Lisakoormus ei eriti kõrge, enamus asjaomaseid ettevõtteid maksab juba praegu kehtivate reeglite järgi oluliselt rohkem kui 120 %. Firmad, kelle jaoks viib 120 %-määrus maksukoormuse tõusmiseni, maksavad läbilõikeliselt ca 50 % rohkem, kui senini, mõned isegi oluliselt rohkem.

(37) Austria teatas komisjonile, et kõik jooksvad maksed peatati vahetult peale formaalset kontrollmenetluse käivitamist. Igal juhul ei saanud Austria teha teatavaks andmeid ettevõtete arvu kohta, kes osa juba saadud tagastusest tagasi peavad maksma või vastavate summade suuruse kohta. Austria tõestas, et kõigile tagasimaksetele rakendatakse kehtivaid ELi soovituslikke intressimäärasid.

V. **ABI HINDAMINE**

Hindamine aastateks 2002 ja 2003

(38) Kuigi algatatud menetlus seondub seadusega nr 158/2002 rakendatavate määrustega, peab komisjon õigustatuks kontrollida ka aastat 2003, langetamata otsust formaalse kontrollmenetluse kohta sellel perioodil. Komisjon nendib, et seadus nr 71/2003 jätab seadusega nr 158/2002 sisseviidud määrused muutumatuks. Seega on 2002. ja 2003. aastal kehtinud määrused identsed. Sellest lähtuvalt on komisjon arvamusel, et osalistel oli võimalus väljendada oma seisukohti reeglite hindamise relevantsete aspektide suhtes.

(39) Ajaline pikendus jõustus Austria poolt peale komisjoni otsust formaalse kontrollmenetluse algatamiseks. See on võrreldav situatsiooniga, kus liikmesriik muudab õigusaktikirju, mis on lepingurikkumise menetluse esemeks, kuid ei kõrvalda selle muutusega kõiki oletatavaid rikkumisi ning asjaolusid, nagu põhjendustega varustatud seisukohavõtus kirjeldatud, mis peale selle seisukohavõtu üleandmist säilitatakse. Sellistel juhtudel lubab kohus komisjonil menetlust jätkata ning oma lõppjäreldused muudetud tingimustesse sobitada. ([7])

(40) Oma 5. detsembri 2003 kirjas lähtus Austria selgelt perioodist 1. jaanuar 2002 kuni 31. detsember 2003 ning kasutas oma kaitseõigusi kogu perioodi suhtes.

([7]) Vt Euroopa Ühenduste Kohtu 17. novembri 1992. aasta otsus kohtuasjas C-105/91: komisjon *v.* Kreeka, EKL 1992, lk I-5871; 10. septembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C 11/95: komisjon *v.* Belgia, EKL 1996, lk I-4115; 9. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-365/97, komisjon *v.* Itaalia, EKL 1999, lk I-7773 ja 4. veebruari 1988. aasta otsus kohtuasjas 113/86: komisjon *v.* Itaalia, EKL 1988, lk 607.

(41) Tegelikult said ka kolmandad pooled väljenduda reeglistiku rakendamise suhtes nii aastatel 2002 kui ka 2003. Austria Tööstusliit esitas küll 2002. aasta 12. augustil oma kirjalikud märkused energiamaksude tagastamise kohta st enne seaduse nr 71/2003 avaldamist energiamaksude hüvitamise pikendamise kohta. Edaspidi oli liit esindatud enamate kõneluste juures komisjoni ning Austria valitsuse vahel ning väljendas end võimalusel ka 2003. aasta suhtes. Sellega respekteeriti tema õigust väljendusele.

(42) *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* 14. augusti 2003 märkustes kirjeldatakse ettevõtet ning nenditakse, et andmed olukorrast kehtivad "(ka) eriti 2002. aasta kohta". Ettevõte väljendas arvamust abi olemasolu kohta ning tõi argumente, mis on põhimõtteliselt rakendamise aastast sõltumatud. Seeläbi respekteeriti õigust väljendamiseks.

(43) *Marienhütte Ges.m.b.H* esitas märkused menetluse alustamise kohta 18. augustil, seega samuti enne seaduse nr 71/2003 avaldamist. Märkused on põhimõtteliselt sõltumatud energiamaksu hüvitismäärade rakendamise aastast. Seega respekteeriti õigust väljendamisele.

(44) Komisjonini ei jõudnud ei hilinenud seisukohavõtte ega esitatud ka seisukohavõttude esildisi peale otsuses kinnitatud menetluse algatamise tähtaega.

Abi olemasolu

(45) Peale põhjalikku kontrollimist jõudis komisjon otsusele, et vaatlusalune meede kujutab endast riigiabi ELi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 mõttes.

(46) Komisjoni arvamuse kohaselt tuleb maksude tagastamine, isegi kui see teoreetiliselt kehtib kõigile ettevõtetele, kes saavutavad toodangu puhasväärtuse läviväärtuse 0,35 % ning näitavad toodangu puhasväärtuse suhtes kõrget energiakasutamist, *de facto* kasuks ning on seega selektiivsed.

(47) Komisjoni arvates ei väljendanud kohus ennast kohtuasjas C-143/99 algse maksude tagastamise reeglistiku kõikide aspektide suhtes, vaid üksnes piirangute suhtes ettevõtetele, kelle raskuskese tootmises on kaupade tootmine. Mõlema Austria Konstitutsioonikohtu esildiseküsimuse vastamiseks ei olnud nõutud, et kohus meetme edasisi aspekte arvesse võtab. Küsimused ei olnud seotud Austria üldise süsteemiga, vaid peaasjalikult kitsendatud rakendusalaga. Ei saa lähtuda sellest, et kohus ainult seetõttu, et põhjalik informatsiooni olemas oli, ühe küsimuse suhtes vaikimisi seisukoha võttis, kuigi temalt seda ei palutud. Kohus lähtus oma otsuses üldiselt *"üldistest meetmetest, mis energiamaksude tagastamist ette näevad"*. Kui kohtul oleks olnud kavatsus ennast kõigi Austria meetme aspektide suhtes väljendada, võib arvata, et see oleks toimunud selgesõnalisemalt.

(48) Komisjon ei jaga arvamust, et kohus ei oleks vastanud Austria Konstitutsioonikohtu teise esildise küsimusele, kui tema eesmärgiks ei oleks olnud kõigi energiamaksu tagastamise aspektide suhtes otsustada. Kohus vastas kõigepealt Austria Konstitutsioonikohtu teisele esildise küsimusele. See küsimus ei olnud seotud läbivaatamisel oleva menetlusega. Seetõttu asetas kohus nähtavasti oma vastuse esimesele küsimusele pigem vastavusse konkreetsete asjaoludega pigem üldises kontekstis, vastavalt kindlale õiguspõhimõttele, et riiklik meede, mis soosib vahet tegemata kõiki ettevõtteid riigi territooriumil, ei kujuta endast riigiabi.

(49) Üksikpretsedendid näitavad, et meetme mõju võib olla selektiivne, isegi kui ta on seaduse järgi kõigile majandusaladele rakendatav. Need on ainult näited sellest, kuidas võib *de facto* selektiivsus ilmneda. Õige on, et vaatlusalune meede ei näe ette piiranguid ettevõtte suuruse, ala, tegevuse ega investeeringusummade suhtes. Igal juhul on läviväärtusel selline mõju, et meede on *de facto* energiamahukatele ettevõtetele kohandatud. Küll kehtestas Austria Tööstusliit, et ka vähese energiakasutusega ettevõtted saaksid maksude tagastamisest kasu lõigata, kui nad tõestaksid suuri investeeringuid või võiksid näidata suuri kahjumeid, siiski seda argumenti lähemalt ei valgustata. Palju enam toodi formaalse kontrollmenetluse käigus erinevate rakenduste mõju energiamahukas sektoris asuvate ettevõtete näite varal välja. Seda tõestatakse ka *Marienhütte* märkustes, kus meedet nähakse kui energiamahukate ettevõtete korrektuurimehhanismina. Edasises nendib komisjon, et Austria ei väljendanud arvamust Austria Tööstusliidu argumentide suhtes. Eriti ei teinud Austria märkusi tegelike soodustuste suhtes, ka mitte selle kohta, kas soodustatute ring on peale seaduse muutmise läbiviimist ka olulisel määral muutunud. Seega ei ole komisjonil andmeid, mis laseks arvata, et meetme mõju erineks oluliselt enne 1. jaanuari 2002 kehtinud meetmest, mis oli kitsendatud ettevõtetele, kelle põhitegevuseks on kaupade tootmine. Edasi nendib komisjon, et Austria 120 % määrang on välja arvestatud ja kehtestatud umbes 240 energiamahuka ettevõtte põhjal. Küll aga ei olnud kõigi soodustuseks õigustatud firmade andmeid olemas. See kõik viitab tungivalt sellele, et meede on eelkõige suunatud energiamahukatele ettevõtetele.

(50) Komisjon ei jaga ka *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* arvamust, mille järgi vastab 0,35 % toodangu puhasväärtuse kriteerium maksimaalsele maksukoormusele ning selline ülempiir ei ole abi suhtes oluline. Ilma viimast väidet põhjalikult kontrollimata, ei pane kriteerium kõigi ettevõtete jaoks paika üldisi maksimaalseid maksukoormusi vahet tegemata. Reeglina peavad ettevõtted täielikke maksumäärasid jälgima, v.a need, kes ulatuvad lävivääruseni, mis on *de facto* nii kujundatud, et rakendub ainult energiamahukatele ettevõtetele. Objektiivsete kriteeriumite paikapanemise kaudu, nimelt maksu ülempiir teatud ettevõtete jaoks – antud juhul eriti energiamahukate ettevõtete jaoks – põhjustab meetme erineva käsitluse. Selles erineb ta miinimummaksukoormusest 363 eurot, millele *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* viitab, ja mis tõepoolest kehtib erinevusteta kõigile ettevõtetele.

(51) Menetluse algatamise otsuses avaldas komisjon kahtlust, kas rakendusala laiendamine muudaks tegelikult meetme mõju. Komisjon nendib, et ei Austria ega ka märkusi esitanud isikud pole esitanud andmeid, mis võiks neid kahtlusi tühistada. Eriti ei avaldanud Austria arve, mis kinnitaks, et märkimisväärselt rohkem ettevõtteid kõigis majandusharudes laiendatud rakendusalast kasu saavast. Igal juhul ei ole meetme alusel abi saavate isikute suur arv kohtu otsuste kohaselt iseenesest veel tunnistus sellest, et meedet võiks liigitada üldiseks meetmeks.

(52) Komisjon arvestab ka sellega, et mitmetes liikmesriikides kohaldatakse samatoimelisi meetmeid, mille jaoks taotleti riikliku abi staatust või mida komisjon ametiülesande korras kontrollis. ([8])

(53) Komisjon on arvamusel, et meetme selektiivsus ei ole ainult süsteemi loomuse ja loogika kaudu põhjendatav, kuna see ei vasta maksu sisemisele loogikale. Pigem kujutab maksude tagastamine endast selget kõrvalekallet üldisest süsteemist ning maksusüsteemi funktsioonidest. Edasises nendib komisjon et energiamaks järgib kahekordset eesmärki: esiteks tuleb ettevõtted viia selleni, et nad võtaksid kasutusele energiat säästvad meetmed. Isegi kui asjasse puutuvad ettevõtted juba suures mahus selliseid meetmeid kasutavad, et langetada energiakulusid, ei saa öelda, et energia maksustamisel ei oleks lisamõjusid. Energiakasutus on põhimõtteliselt sõltuv tehnoloogiast ja seega vaid lühiajaliselt paika pandud. Pikemas perspektiivis peaks tehnilise progressi ning uuenduste kaudu olema oodata edasist efektiivsuse kasvu. Lisaks sellele tõdeb komisjon, et *Marienhütte Ges.m.b.h* ei põhjendanud täpsemalt väidetavat lisamõju puudumist. Teiseks, isegi kui energiakasutust lühiajaliselt rohkem vähendada ei saa, nõutakse sisse makse, et saada riiklikke vahendeid üldisteks eesmärkideks. Ka selle pilguga, et energiakasutus põhjustab ühiskonnale kulusid, mille jaoks peab riik abi leidma. Seetõttu ei saa see olla süsteemi loogikas ja loomuses, et energiamahukad ettevõtted, mis juba oma loomult on reostusetekitajad, energiamaksudest vabastataks.

(54) Komisjon ei jaga *Jungbunzlauer Ges.m.b.H* arvamust, et meede ei kujutaks endast riigiabi, kui seadusandja nõuaks maksu sisse lõppkasutajalt. Meetme halduusstruktuuril ei ole sel juhul mingit mõju abi iseloomule. Isegi kui seadusandja maksu otse lõppkasutajalt sisse nõuaks ning tõenäoliselt viiks sisse erineva käsitluse erinevat liiki kasutajatest, ei kujutaks selline eristus endast riiklikku abi.

(55) Kõik teised riigiabi kriteeriumid EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses on täidetud. Meede vabastab ettevõtjad maksudest, mida nad muul juhul tasuma peaksid ning annab neile sellega eelise. Meedet kohaldab riik ning seda finantseeritakse riiklikest vahenditest, kuna riigi maksutulu väheneb. Kuna maks tagastatakse ainult teatud ettevõtetele, soodustab meede neid võrreldes teiste ettevõtetega ning see võib konkurentsi rikkuda. Vähemalt mõned abisaajad on tegevad sektorites, kus toimib kaubandus liikmesriikide vahel. Sellest lähtuvalt võib meede kaubandust kahjustada. Lõpuks võib nentida, et meede kujutab endast riigiabi ning on käsitletav kui uus abi, kuna seda hakati kohaldama pärast Austria astumist Euroopa Liitu ja komisjoni ei ole seda kunagi heaks kiitnud.

Abi kokkusobivus ühisturuga

(56) Komisjon on abi kokkusobivust ühisturuga kontrollinud keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste (edaspidi suunised) alusel. Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon, et antud olukorras ei saa kohaldada teisi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandeid. Formaalse kontrollmenetluse käigus ei leitud uusi pidepunkte, mis otsustamisel formaalse kontrollmenetluse üle oleks esile kutsunud komisjonipoolseid kahtlusi. Seetõttu teeb komisjon järgnevad järeldused.

([8]) Vt nr 449/2001 – Saksamaa, nr 123/2000 – Ühendkuningriik, C42/2003 – Rootsi.

(57) Ettevõtete jaoks, kelles suhtes energiamaksude tagastamise seadust kuni 31. detsembrini 2001 ei kohaldatud, tähendas seadusega nr 158/2002 tehtud muudatus uut erandit kehtivast maksust. Kooskõlas ühenduse suuniste punktiga 51.2 võidakse suuniste punkti 51.1 sätteid kohaldada, kui maksudel on tähelepanuväärselt positiivne mõju keskkonnakaitsele ning erandid muutuvad hädavajalikuks olulise muutuse tõttu majandustingimustes, mis on ettevõtte asetanud eriti keerulisse konkurentsiolukorda. Austria ei ole selle kohta andmeid esitanud, et oleks tegu kirjeldatud juhtumiga. Ka ei ole Austria oluliselt makse tõstnud, nii et ühenduse suuniste punkti 52 ei ole vaja kohaldada. Sellistes tingimustes saab liikmesriik tagada maksuvabastust ainult kooskõlas punkti 53 teise lõiguga, mis osutab ühenduse suuniste punktidele 45 ja 46. Nende kohaselt võib tegevustoetusi anda kuni viieks aastaks, kui nende intensiivsus piirdub 50 protsendiga lisakuludest või kui on võimalik neid viieaastaseks perioodiks degressiivselt vähendada. Austria seadus ei piira maksude tagastamist 50 protsendiga lisakuludest ega nõua abi progressiivset vähendamist.

(58) Ettevõtete jaoks, kelle kohta energiamaksude tagastamise seadus kehtis juba enne 31. detsembrit 2001, jääb maksude tagastamise süsteem samasuguseks. Siin näeb meede ette erandit olemasolevast maksust, mille kohaldamise kohta tehti otsus juba maksu kehtestamisel. See kuulub seega ühenduse suuniste punkti 51.2 alla, mis viitab punktis 51.1 sätestatud kokkusobivuskriteeriumitele. Viimati mainitud punktis on kohaldatav ainult alapunkti b teine taane. Sellest lähtuvalt peaksid ettevõtted maksma olulist osa riiklikust maksust. Austria ei ole vaatlusalusel perioodil esitanud andmeid, mis võimaldaksid hinnata tegelikku maksuosa, mida asjasse puutuvad ettevõtted maksma peaksid. Seetõttu ei saa komisjon järeldada, et ettevõtjad maksaksid olulist osa riiklikust maksust.

(59) Eelnevat arvestades järeldab komisjon, et 1996. aasta energiamaksude tagastamise seadus, mida pikendati seaduse nr 158/2002 artikliga 6, ei vasta ühenduse suuniste nõuetele ning on ühisturuga kokkusobimatu.

Väljakuulutatud abi muutuste kokkusobivus ühisturuga ([9])

(60) Seoses ettevõtetega, kelle suhtes energiamaksude tagastamise seadus kuni 31. detsembrini 2001 ei kehtinud, on meede Austria heakskiidetud muudetud versioonis kooskõlas ühenduse suuniste punktidega 53 ja 45. Abi katab 100 % lisakuludest esimesel aastal ning seda vähendatakse teisel aastal 80 %-le. Ühesõnaga, vaatlusalusel perioodil taandatakse seda lineaarselt. Peale selle on komisjon arvamusel, et soodustus jätab teisel aastal soodustatutele maksusumma, mis on ikka veel suurem kui energiamaksustamise direktiivis alates 2004 nõutud läviväärtus.

(61) Seoses ettevõtetega, kelle suhtes energiamaksu tagastamise seadus kehtis kuni 31. detsembrini 2001, on abi komisjoni arvamuse kohaselt kooskõlas ühenduse suuniste punkti 51.1 alapunktiga b. Lõike 51.1. punkti b teise taande kohaselt peavad abisaajad maksma olulist osa riiklikust maksust. See on vajalik selleks, et pakkuda ettevõtetele stiimulit muuta end keskkonnasõbralikumaks. See lähtub sõnasõnaliselt punkti 51.1 alapunkti b esimene taandest, mille järgi on võimalik teha maksuvähendusi harmoniseeritud maksudelt, kui abisaajate makstav summa ületab ühenduse miinimummaksumäära, "et ettevõtted teeksid midagi keskkonnakaitse parandamiseks". Vaatlusaluse perioodi kestel oli Austria energiamaks riiklik maks, alates 1. jaanuarist 2004 viiakse energia maksustamise direktiivi kaudu sisse harmoniseeritud maksustamine, mis määrab kindlaks alammaksumäärad energiatoodete kasutamiseks, mis Austria energiamaksuseaduste järgi maksustatakse ning tagastatakse. Energia maksustamise direktiiv arvestab selgesõnaliselt keskkonnakaitse eesmärke (vt eriti põhjendused 3, 6, 7, ja 12). Seetõttu on komisjon arvamusel, et energiamaksustamise direktiivi alammäärade järgimine pakub ettevõtetele stiimulit keskkonnakaitse parandamiseks. Alammääradest kinnipidamist saab seega pidada riiklike maksude oluliseks osaks, nagu seda nõutakse ühenduse suuniste punkti 51.1 alapunkti b teises taandes. Austria paneb ettevõtete minimaalse maksukoormuse paika niiviisi, et alammaksumäärasid ei nõuta sisse mitte ainult elektri ning maagaasi vaid ka kivisöe eest, mille eest senini ei ole Austrias energiamakse võetud. Austria kindlustab sellega, et minimaalne maksukoormus aastatel 2002 ja 2003 vastab maksustamistasemele ning et sellega kaasneb minimaalne keskkonnamõju, mis on ka direktiivi kui terviku eesmärgiks.

Õiguspärane ootus

(62) Kui õigusvastaselt antud riigiabi tunnistatakse ühisturuga kokkusobimatuks, on võimalik seda saajalt tagasi nõuda. Tagasinõudmisega tuleb niivõrd kui võimalik taastada enne abi andmist valitsenud konkurentsiolukord. Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad

([9]) Komisjon nendib, et need muudatused ei ole veel jõustunud.

EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks) ([10]) artikli 14 lõikes 1 sätestatakse siiski, et: "Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõtetega." Vastavalt Euroopa Kohtu otsustele ning komisjoni otsustuspraktikale rikub tagasinõudmisotsus ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, kui komisjoni tegevuse tulemusena on abi saajal õiguspärane ootus antud abi vastavuse suhtes ühenduse õigusega.

(63) Liikmesriik peab hoolitsema selle eest, et riiklikud meetmed oleksid kooskõlas riigiabi käsitlevate ühenduse eeskirjadega, et vältida konkurentsimoonutusi, teavitama komisjoni kõikidest riigiabiga seonduvatest meetmetest EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt ning hoiduma nende kohaldamisest enne, kui komisjon need läbi vaadanud on. Põhimõtteliselt ei saa ettevõtted õigusevastastele toetustele õigustatud ootusi seada. Kui ettevõtted saaksid edukalt toetuda riiklikule, heas usus välja antud seadusele, mis aga abieeskirjadele ei vasta ning seega konkurentsi võltsib, ei ole võimalik saavutada ühenduse riigiabikontrolli eesmärki.

(64) Kohtuasjas *Van den Bergh en Jurgens* ([11]) otsustas kohus:

"Kohus on järjekindlalt leidnud, et iga ettevõtja, kelles ühenduse institutsioon põhjendatud ootusi äratas, võib tugineda õiguspärase ootuse põhimõtetele. Teisest küljest, kui mõni ettenägelik ning tähelepanelik ettevõtja suudab ette näha oma huve puudutavate ühenduse meetmete kehtestamist, ei saa ta ettekäändena sellele põhimõttele tugineda meetme vastuvõtmise korral."

(65) Austria ei ole komisjonile esitanud ühtegi argumenti abikava alusel abi saanud isikute õiguspäraste ootuste kohta. Euroopa Kohtu otsustest järeldub siiski, et komisjon peab omal algatusel arvestama erakorralisi olukordi, mis määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõike 1 kohaselt annavad õiguse loobuda seadusevastaste toetuste tagasinõudmisest, kui see tagasinõudmine rikub mõnda ühenduse õiguse üldpõhimõtet, nagu näiteks õiguspärase ootuse põhimõte.

(66) Käesoleval juhul võtab komisjon ühelt poolt teadmiseks, et kõnealune riiklik meede asetas Austria ettevõtetele keskkonnakaitse huvides märkimisväärse koormuse. Seesugune koormus oleks ilma antud otsuses uuritud maksude tagastamiseta olnud väga suureks koormaks eriti energiamahukate ettevõtete jaoks. Kui kavandati riiklikke meetmeid, ei olnud kindlat praktikat erandite ning sellelaadsete maksude vähendamiste õiguslikuks hindamiseks, mis formaalselt kohaldatakse erinevates majandusharudes, kuid on sellegipoolest selektiivsed, kuna nad kujutavad endast teatavate sektorite jaoks tegelikku, spetsiifilist eelist. Teisalt on mõeldav, et käesoleval juhul kohtu sõnasõnaline vastus teisele küsimusele Adria-Wien'i otsuses võis viia selleni, et mõned abisaajad lähtusid heaukselt sellest, et mõne rahvusliku kohtuniku ees arutatavad probleemsed meetmed ei oleks enam selektiivsed ning ei kujutaks endast enam riigiabi, kui nende kohaldamisala laiendataks teistele sektoritele peale toodete valmistamise. Kõiki neid kaalutlusi arvestades jõuab komisjon otsusele, et käesoleval juhul rikuks tagastamisnõue õiguspärase ootuse põhimõtet. Kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 659/1999 artikliga 14 otsustab komisjon, et abi ei tule tagasi nõuda.

Abi põllumajanduslikule esmatootmisele

(67) Maksude tagastamise süsteem kehtib põllu- ja metsamajanduse jaoks samadel tingimustel nagu teistelegi soodustatud sektoritele. Keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevad ühenduse suuniseid ei kohaldata põllumajanduse suhtes. Mitut sektorit hõlmava abi hindamisel energiamaksude ([12]) raames on komisjon siiski kaalunud põlluja metsamajanduse võrdset kohtlemist teiste majandusharudega vastavalt keskkonnakaitsele antava abi üldsuunistele. Ülalkirjeldatud selgitused kehtivad seega ka põllumajandusele antava abi hindamisel.

VI. LÕPPJÄRELDUS

(68) Komisjon nendib, et Austria on ebaseaduslikult rakendanud energiamaksude tagastamist 1996. aasta seadusega nr 158/2002, mille kehtivusaega pikendati muutmata kujul kuni 31. detsembrini 2003, vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3.

(69) Ettevõtete suhtes, kelle jaoks energiamaksude hüvitamise seadus kuni 31. detsembrini 2001 ei kehtinud, ei ole abikava kooskõlas keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega, eriti nende punktidega 52 ja 45, ega ka muude eranditega EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetest 2 ja 3.

([10]) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

([11]) 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens BV *v.* komisjon, EKL 1987, lk 1155, punkt 44.

([12]) Vt eriti komisjoni otsused Saksamaa keskkonnamaksu kohta: NN 47/99 (EÜT C 166, 12.6.1999), ning riigiabi kohta: N575/A/99 (EÜT C 322, 11.11.2000).

(70) Ettevõtete suhtes, kelle jaoks energiamaksude tagastamise seadus juba enne 31. detsembrit 2001 kehtis, ei ole abikava kokkusobiv keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega, eriti nende punkti 51.1. alapunkti b teise taandega, ega muude eranditega EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetest 2 ja 3. Kuna abikava kokkusobivust ühisturuga ei saa tõestada ka mingitel muudel alustel, on see ühisturuga kokkusobimatu.

(71) Sellegipoolest ei nõuta abi tagastamist, arvestades käesoleva juhtumi erakordseid tingimusi ning kooskõlas määruse (EÜ) nr 659/1999 artikliga 14.

(72) Komisjon võtab teadmiseks, et Austria valitsus kiitis heaks otsuse energiamaksude tagastamist tagasiulatuvalt muuta. Komisjon vaatleb ülal kirjeldatud muudatusi kooskõlas olevatena keskkonnakaitsele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega, eriti nende punktiga 52 koostoimes punktiga 45 ning punkti 51.1 alapunkti b teise taandega,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGNEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Maksude tagastamine 2002. aastal vastavalt Austria 1996. aasta energiamaksude tagastamise seadusele, mida on muudetud seadusega nr 158/2002 ja mille kehtivusaega on seadust muutmata pikendatud 31. detsembrini 2003, on ebaseaduslik riigiabi programm, mis ei sobi kokku ühisturuga.

Artikkel 2

Austria peab tühistama artiklis 1 nimetatud riigiabiprogrammi, niivõrd kui see veel edasiselt toimib.

Artikkel 3

Austria astub kõik vajalikud sammud, et muuta kõnealust meedet tagasiulatuvalt, nagu Austria ametiasutused 5. detsembri 2003 kirjas lubasid.

Artikkel 4

Austria teatab komisjonile kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemist abinõudest, mida rakendati, et otsust järgida.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Austria Vabariigile.

Brüssel, 9. märts 2004

Komisjoni nimel

komisjoni liige

Mario MONTI